

Драгана Димитријевић

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК I

ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
Београд

Уредник
Соња Максимовић

Одговорни уредник
Татјана Костић

Главни уредник
др Милорад Марјановић

За издавача
др Милорад Марјановић, в. д. директора

© Завод за уџбенике, Београд, 2021.

Ово дело не сме се умножавати, фотокопирати и на било који други начин репродуковати, ни у целини ни у деловима, без писменог одобрења издавача.

САДРЖАЈ

Реч унапред.....	5
ЛЕКЦИЈА I – Госпође чекају вечеру.....	8
ЛЕКЦИЈА II – По радњама.....	9
ЛЕКЦИЈА III – На форуму.....	11
ЛЕКЦИЈА IV – Дечаци срећу Цицерона.....	13
ЛЕКЦИЈА V – У Аркану.....	15
ЛЕКЦИЈА VI – У позоришту.....	17
ЛЕКЦИЈА VII – Марко је много запиткивао.....	19
ЛЕКЦИЈА VIII – Цицероново писмо.....	21
ЛЕКЦИЈА IX – Луције је побегао од оца.....	23
ЛЕКЦИЈА X – Школа.....	25
ЛЕКЦИЈА XI – На пијаци.....	27
ЛЕКЦИЈА XII – Квинт прича о Галском рату.....	29
ЛЕКЦИЈА XIII – Цицерони плове у Грчку.....	32
ЛЕКЦИЈА XIV – На Крфу.....	34
ЛЕКЦИЈА XV – На Акропољу.....	36
ЛЕКЦИЈА XVI – Родос.....	38
ЛЕКЦИЈА XVII – О Тулијиној свадби.....	40
ЛЕКЦИЈА XVIII – Проконзул Цицерон.....	42
ЛЕКЦИЈА XIX – Повратак.....	44
ЛЕКЦИЈА XX – На Бриндизијском форуму.....	46
APPENDIX I – Додатна литература за теме из античке цивилизације...47	
APPENDIX II – Како учити латинску лексику.....	51

Реч унапред

Овај приручник настао је из жеље да коришћење уџбеника *Латински језик I* буде једноставно и свима доступно, те да се омогући наставницима да се ослоне на додатне методичко-дидактичке материјале. Стога, сви текстови на латинском језику овде су преведени¹, укључујући ту и реченице у „облачићима”, које представљају врло важан део штива намењеног за креативно коришћење током процеса наставе и учења. Такође, дата су решења за задатке који следе после сваке лекције. Будући да смо током готово две деценије, колико се уџбеник *Латински језик I* у издању Завода за уџбенике користи у нашим школама, ослушкивали сугестије наставника, приручник нуди још неке додатне садржаје (види Appendix I и II), али само у мери у којој је задати формат то дозвољавао.

Отворена питања и проблеми пред којима се налази образовање у XXI веку постају све сложенији, а настава и учење латинског језика чине специфично образовно подручје које се током векова већ много пута морало носити с разноврсним изазовима, те стога оно може пружити и извесна, универзално примењива решења. Једно од првих питања које ученици, али често и њихови родитељи, постављају наставницима латинског језика јесте питање његове применљивости, као што данас постају све гласнија питања применљивости знања из многих других школских предмета, те томе свакако већ на почетку треба посветити посебну пажњу². Наиме, уколико ученици не буду сматрали да им је учење латинског корисно и да га могу применити у одређеним ситуацијама, јасно је да ће њихова мотивација за учење бити слаба, па ће

¹ Овде је важно напоменути да су каткад дата два преводна решења за једну латинску реч или синтагму, која су одвојена косом цртом (/), те се предност даје првом решењу, али је остављено наставницима и ученицима да одлуче које решење сматрају прикладнијим, као и да трагају за неким трећим, бољим решењем. Такође, речи које су додате у превод на српски обележене су курзивом, чак и када је њихово додавање нужно да би се тачно превела латинска реченица. На пример, при преводу латинске реченице „Actor venit, brevem epistulam portat, clamat, vocat, sed cantrix nihil audit” било је неопходно да се у српској преводној варијанти дода негација *ne* и она је означена курзивом („Глумац долази, доноси кратко писмо, виче, зове, али певачица ништа *не* чује”).

² Б. Шијачки-Маневић, *Методика наставе латинског језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1998, стр. 8.

наставни и сазнајни процеси тећи врло отежано³. Осим много пута поновљених аргумената који се тичу знања латинске лексике и граматике као својеврсног алата за учење других страних језика или за баратање стручном терминологијом у многим научним дисциплинама (медицина, биологија, хемија, филозофија, политика, право итд.)⁴, требало би нагласити једну врло важну компоненту сваке добро постављене наставе латинског језика, а то је постепено упознавање античке, пре свега римске цивилизације. У најновијем издању уџбеника *Латински језик I* наставници и ученици могу видети фотографије артефаката и другог археолошког блага с римских локалитета у Србији (захваљујући колегијалној подршци Археолошког института у Београду) које би требало да буду полазна основа за продубљивање интересовања за остатке античке цивилизације на нашем тлу⁵. Наиме, код ученика треба развијати свест о томе да, учећи латински језик, уче о античкој култури која је уткана и у наш европски идентитет. Уз нужно повлачење паралела са светом који нас окружује, тако се стварају услови за формирање толерантних ставова према *gruіome*, према онима и ономе што је временски или просторно далеко и/или другачије од нашег. Стога, можемо рећи да се латинска настава, као што је у многим приликама с разлогом било наглашено, не сме свести на познавање латинске граматике, односно то не сме постати њен једини циљ, будући да, уколико су ствари тако погрешно постављене, њен значај у школском систему сасвим бледи и нужно постаје маргиналан. Напоследку, и добра настава латинског језика има сва главна својства добре наставе, међу којима се посебно издваја настава усмере-

³ Јасна корелација између ставова према учењу латинског језика и ученичких постигнућа потврђена је и у једном скоријем емпиријском истраживању посвећеном латинској настави, спроведеном у нашој средини. О томе види у D. Dimitrijević, "Latin Curricula, Attitudes and Achievement: An Empirical Investigation", *Exegi monumentum aere perennius Papers in Honor of Professor Elena Koleva, Professor Ljubinka Basotova and Professor Danica Čadikovska on the Occasion of the 85th Anniversary of Their Birth*, Systasis Special Edition 5: Skopje, 2019 (www.systasis.org), 27–42.

⁴ Примери латинских термина који се користе у различитим наукама стоје у Уводу уџбеника *Латински језик I*.

⁵ О пројектима и публикацијама Археолошког института, чији се значајан део односи на археолошко благо из античког периода, детаљна обавештења могу се добити на сајту www.ai.ac.rs.

на на учење⁶, а доброг наставника латинског језика одликују сви општи квалитети доброг наставника, пре свега ауторефлексиивност⁷.

Будући да је у последњих годину и по дана, услед епидемије ковидом 19, постало јасно да образовни системи треба да буду флексибилни, те да настава и учење морају несметано да се одвијају било уживо, било он-лајн, наставницима латинског језика постају све важнији стручни и дидактички материјали који се могу наћи на интернету. Овде наводимо само неколико таквих извора: www.thelatinlibrary.com, www.latin-is-simple.com, www.latinteachertoolbox.com, www.latinitium.com, www.neolatinlexicon.org. За наставнике и ученике који би хтели да читају стручне текстове из класичних наука и других сродних дисциплина, полазиште би требало да буде часопис Одељења за класичне науке Филозофског факултета Универзитета у Београду *Lucida intervalla* (www.f.bg.ac.rs/lucidaintervalla).

Надамо се да ће се овај приручник показати корисним и да ће допринети заједничком циљу – квалитетној средњошколској, пре свега гимназијској настави латинског језика у нашој средини.

⁶ О томе види, на пример, L. W. Anderson (ur.), *Nastava orijentisana na učenju: za nastavnike usmerene na postignuća*, Београд: Centar za demokratiju i pomirenje u jugoistočnoj Evropi, 2013.

⁷ О томе види, на пример, Л. Радуловић, *Образовање наставника за рефлексивну праксу*, Београд: Филозофски факултет, 2011.

Тулија хвали Помпонијину косу.

Баба прича причу.

Теренција: „Хермиона, где си?”

Хермиона: „Овде сам, у кухињи. Спремам вечеру!”

Жене су код Теренције. У великој просторији/екседри чекају вечеру. Служавка Хермиона је у кухињи. Журно спрема вечеру. Теренција дозива служавку. Тулија хвали Помпонијину косу; Помпонија украшава косу траком. Баба прича женама о богињи Дијани.

ЗАДАЦИ

I.

1. Ученица сам.
2. Помпонија је Теренцијина пријатељица.
3. Ученицама причамо причу.
4. *Amīcae, ubi estis?*
5. *Feminae in culīna cenam parant.*

II.

1. a) *Amīcam vocāmus.* b) *Amīcas vocāmus.*
2. a) *Discipula, de Diāna amīcis narras.* b) *Discipula, de Diāna amīcis narrāmus.*
3. a) *Cum feminis in culīna sum.* b) *Cum feminis in culīna es.* c) *Cum feminis in culīna est.* d) etc.

III.

1. *Feminae apud Terentiam sunt.*
2. *Hermiona cenam parat.*
3. *Tullia comam Pomponiae laudat.*

Теренција седи и бира сандале.

Теренција (размишља): „Немам довољно новца...”

Служавка помаже Теренцији.

Служавка (размишља): „Досадна је!”

Помпонија купује тогу.

Земљорадник у котарици носи купус.

Тулија посматра пале/женске одевне предмете и не види песника.

Песник држи нову лиру и поздравља Тулију.

Песник: „Здраво, Тулија!”

Метела с малим ћеркама долази до радње.

Голубице посматрају гужву на улици.

На улици је велика гужва. Жене троше новац по радњама. Теренција седи и бира разне сандале. Служавка Хермиона помаже Теренцији. Помпонија купује тогу с пурпурним порубом. Песник поздравља Тулију и пева. Лепа Тулија чује песника, али *īa* не види.

Земљорадник носи купус у малој котарици. Госпођа Метела с ћеркама долази до парфимерије. Голубице посматрају гужву на улици.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. *parva puella*, G. *parvae puellae*, D. *parvae puellae*, ACC. *parvam puellam*, V. *parva puella*, ABL. *parvā puellā*; Pl. N. *parvae puellae*, G. *parvārum puellārum*, D. *parvis puellis*, ACC. *parvas puellas*, V. *parvae puellae*, ABL. *parvis puellis*.
2. Sg. N. *pulchra palla*, G. *pulchrae pallae*, D. *pulchrae pallae*, ACC. *pulchram pallam*, V. *pulchra palla*, ABL. *pulchrā pallā*; Pl. N. *pulchrae pallae*, G. *pulchrārum pallārum*, D. *pulchris pallis*, ACC. *pulchras pallas*, V. *pulchrae pallae*, ABL. *pulchris pallis*.
3. Sg. N. *nova lyra*, G. *novae lyrae*, D. *novae lyrae*, ACC. *novam lyram*, V. *nova lyra*, ABL. *novā lyrā*; Pl. N. *novae lyrae*, G. *novārum lyrārum*, D. *novis lyris*, ACC. *novas lyras*, V. *novae lyrae*, ABL. *novis lyris*.

II.

1. Госпође троше много новца/велики новац.
2. Песник лепој жени носи ружу.
3. На улици видимо голубице.
4. Ancilla de magnā turbā narrat.
5. Terentia feminas ad cenam vocat.

III.

1.	emo	salūto	sedeo	punio
2.	emis	salūtas	sedes	punis
3.	emit	salūtat	sedet	punit
1.	emimus	salutāmus	sedēmus	punīmus
2.	emitis	salutātis	sedētis	punītis
3.	emunt	salūtant	sedent	puniunt

IV.

1. Feminae ad tabernas pecuniam impendunt.
2. Poēta Tulliam salūtat.
3. Agricola in sportellā brassicam portat.

Квинт: „Ево, учитељ виче код базилике! Смешан је!”

Прва девојчица: „Долази твој Квинт.”

Друга девојчица (размишља): „Како је леп!”

Дечац и девојчице долазе из школе.

Јулија пријатељу даје књигу.

Учитељ: „Ученици, лењи сте! Морате да учите!”

Роб: „Морам да купим вино”.

Гласник трибуну даје писмо.

Гласник: „Помпеј очекује твој одговор.”

Кандидат: „Водимо велики рат против Гала, бранимо нашу отаџбину...”

Госпођа не разуме.

Госпођа (размишља): „Зашто браните Рим у Галији?”

Марко, Теренцијин син, и Квинт, Помпонијин син, често су заједно. Наиме, *они* су не само рођаци него и пријатељи.

Овде видиш Марка и Квинта: шетају се по форуму, посматрају народ. Близу Семпронијеве базилике гледају/опажају учитеља: учитељ је строг; гди ученике који долазе/излазе из школе. Али, дечац не слушају учитеља.

Код Сатурновог храма стоје трибун и гласник. Гласник трибуну даје писмо. Роб улази у винарију/радњу у којој се продаје вино: *свом* господару мора да купи вино.

У међувремену кандидат с говорнице виче народу, говори много *швоја* о Галском рату и победама римског народа.

Близу Марка и Квинта шетају се две девојчице. Гледају/опажају Квинта, ћаскају/ћеретају и кришом/тајно се смеју.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. bonus magister, G. boni magistri, D. bonō magistrō, ACC. bonum magistrum, V. bone magister, ABL. bonō magistrō; Pl. N. boni magistri, G. bonōrum magistrōrum, D. bonis magistris, ACC. bonos magistros, V. boni magistri, ABL. bonis magistris.

2. Sg. N. magnus poëta, G. magni poëtae, D. magnō poëtae, ACC. magnum poëtam, V. magne poëta, ABL. magnō poëtā; Pl. N. magni poëtae, G. magnōrum poëtārum, D. magnis poëtis, ACC. magnos poëtas, V. magni poëtae, ABL. magnis poëtis.
3. Sg. N. amīcus vester, G. amīci vestri, D. amīco vestrō, ACC. amīcum vestrum, V. amīce vester, ABL. amīcō vestrō; Pl. N. amīci vestri, G. amīcōrum vestrōrum, D. amīcis vestris, ACC. amīcos vestros, V. amīci vestri, ABL. amīcis vestris.

II.

1. Видите велику гужву на форуму.
2. Строг учитељ стоји код Семпронијеве базилике.
3. Puellae Quintum spectant et rident.
4. Magister discipulos castigat.

III.

1. Marcus et Quintus in forō sunt.
2. Nuntius tribūno epistulam praebet.
3. Candidātus ad populum clamat.

IV.

1. спектакуларно итд.
2. кандидовати се итд.
3. популаран итд.

Цицерон: „Тужан сам, ускоро напуштамо/остављамо Рим.”

Марко (размишља): „Збуњен сам.”

Квинт: „Ја сам срећан. Грчка, Родос, пловидба ме весели/радује.”

Први сенатор (размишља): „Сад у држави имамо мир са достојанством.”

Други сенатор: „До сад смо били задовољни Цезаровом влашћу.”

Трећи сенатор: „Док је у Галији...”

Четврти сенатор: „Конзулов говор је био диван.”

Пети сенатор: „Али превише дуг. О, мој празни стомак!”

Лопов: „Преторе мрски, увек си био неправедан!”

Претор (размишља): „О, безбожног *ли* лопова! О, времена, о, морала!”

Тирон (размишља): „Јуче смо били у великим пословима.”

Песник: „Музе, некад сте биле моје пријатељице...”

Марко и Квинт су стално на форуму, али сад стоје испред курије. Из курије долази/излази много сенатора и расправљају о Цезару, који у Галији води рат. Дечаџи срећу Марковог оца, Цицерона. Цицерон, познати говорник, раније је био конзул, а сада је проконзул Киликије. Мора да крене с децом на дуг пут у Грчку и Азију. Ускоро напушта/оставља Рим и зато је тужан. Квинт је врло срећан, а Марко је збуњен.

На форуму такође видимо претора и лопова. Раније је лопов био код претора на суду. Сад претор с ликторима одлази са форума, а ликтори воде лопова у затвор.

Тирон, Цицеронов ослобођеник, трчи и жури преко улице: наине, многа *шоја* мора да спреми за пут.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. longum iter, G. longi itineris, D. longō itineri, ACC. longum iter, V. longum iter, ABL. longō itinere; Pl. N. longa itinera, G. longōrum itinerum, D. longis itineribus, ACC. longa itinera, V. longa itinera, ABL. longis itineribus.
2. Sg. N. praeclāra oratio, G. praeclārae oratiōnis, D. praeclārae oratiōni, ACC. praeclāram oratiōnem, V. praeclāra oratio, ABL. praeclārā oratiōne; Pl. N.

praeclārae oratiōnes, G. praeclarārum oratiōnum, D. praeclāris orationibus, ACC. praeclāras oratiōnes, V. praeclārae oratiōnes, ABL. praeclāris orationibus.
3. Sg. N. clarus orātor, G. clari oratōris, D. clarō oratōri, ACC. clarum oratōrem, V. clare orātor, ABL. clarō oratōre; Pl. N. clari oratōres, G. clarōrum oratōrum, D. claris oratoribus, ACC. claros oratōres, V. clari oratōres, ABL. claris oratoribus.

II.

1. Мрски лопове, неправедан си!
2. Пловидба у Грчку радује Квинта.
3. Musae, semper amīcae poētārum eratis.
4. Praetor et fur in iudiciō erant.

III.

1. Quia mox Romam relinquit.
2. Senatōres in curiā erant.
3. Tiro per viam currit et festīnat.

IV.

1. империјалан итд.
2. навигацијски итд.
3. мултикултуралан итд.

Земљорадник: „Бићу врло уморан.”

Пастир (размишља): „Ускоро ћемо бити код куће.”

Управник имања: „Робови су били лењи, служавке болесне, али овде имамо добро вино...”

Квинт Старији (размишља): „Наш управник имања никад неће бити вредан, већ ће увек бити припит/пијан.”

Цицерон: „Сутра ће пасти киша/бити кише.”

Лисица (размишља): „Грожђе је кисело.”

Марко: „Бићеш велика мачка. Јао мишевима!”

Квинт: „О, рибе, бићете одлична/најбоља вечера!”

Квинт, Цицеронов брат, има имање Аркан у Лацију. Цицерон и Квинт нису сада с децом у граду, већ су у Аркану. Сунце залази; ускоро ће ноћ. Птице лете ка високим планинама. У планинама су густе шуме; тамо живе многе звери: вукови, лисице, медведи.

Под планином су поља, стабла и многе грађевине. Вредни земљорадник обрађује/окопава земљу. На имању има разних животиња. Пастир тера овце, краве, козе, и гони их кући. Пас помаже пастиру.

Цицерон и Квинт слушају управника имања. Квинтов управник имања често је припит/пијан, и увек је лењ. Свом газди много *īōīa* казује о тешкоћама посла, али Квинт не верује управнику. У међувремену Цицерон гледа/опажа небо. Сутра ће можда пасти киша/бити кише: наиме, на небу има густих облака. А дечаци стоје код реке. Квинт хвата рибе, а Марко се игра с мачком.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. magna feles, G. magnae felis, D. magnae feli, ACC. magnam felem, V. magna feles, ABL. magnā fele; Pl. N. magnae feles, G. magnārum felium, D. magnis felibus, ACC. magnas feles, V. magnae feles, ABL. magnis felibus.
2. Sg. N. rara avis, G. rariae avis, D. rariae avi, ACC. raram avem, V. rara avis, ABL. rarā ave; Pl. N. rariae aves, G. rarārum avium, D. raris avibus, ACC. raras aves, V. rariae aves, ABL. raris avibus.

3. Sg. N. *densus imber*, G. *densi imbris*, D. *densō imbri*, ACC. *densum imbrem*, V. *dense imber*, ABL. *densō imbre*; Pl. N. *densi imbres*, G. *densōrum imbrium*, D. *densis imbribus*, ACC. *densos imbres*, V. *densi imbres*, ABL. *densis imbribus*.

II.

1. Квинт је врло срећан и хвата рибе.
2. У међувремену пастир посматра високе планине и тера много оваца.
3. *Marcus in fundō cum fele ludit.*
4. *Mox uva acerba non erit.*
5. *Cras domi eritis.*

III.

1. *Cicero et Quintus frater cum liberis in Arcāno sunt.*
2. *Agricola terram fodit.*
3. *Quia saepe vinōsus est.*

IV.

1. активан итд.
2. кредибилан итд.
3. доминантан итд.

Глумац: „Дођи и најзад прочитај писмо!”

Певачица: „Или ме воли или ме ослободи љубавних окова!”

Дечак: „Кад долазе рвачи?”

Дечаков отац: „Седи и ћути!”

Марко: „Комедија је превише тужна и жалосна!”

Квинт: „Игре у цирку/трке кочија, где сте?”

Помпонија (размишља): „Зашто ја немам палу зелене боје/зелену палу?”

Тулија: „Пријатно је слушати тако љупко/слатко певање.”

Теренција: „Тулија, *и*о су монодијске песме, а не неко певање.”

Баба: „Али, тешко је толико сати седети.”

Теренција и Помпонија с децом седе у позоришту и гледају комедију. На сцени/позорници певачица пева тужну песму о љубави. Глумац долази, носи кратко писмо, виче, зове, али певачица ништа *не* чује.

Марку и Квинту комедија је тешка и досадна. Такође, дечак, који седи с оцем, узалуд чека рваче. Али, Тулији се допада комедија, нарочито монодијске песме. (Тулија греша и каже „певање” – зато Теренција исправља кћерку.)

Помпонија увек размишља о одећи/хаљинама и певачици завиди због пале.

Али, баби је тешко да тако дуго седи: није више млада и боли је кичма.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. comoedia flebilis, G. comoediae flebilis, D. comoediae flebili, ACC. comoediam flebilem, V. comoedia flebilis, ABL. comoediā flebili; Pl. N. comoediae flebiles, G. comoediārum flebilium, D. comoediis flebilibus, ACC. comoedias flebiles, V. comoediae flebiles, ABL. comoediis flebilibus.
2. Sg. N. triste canticum, G. tristis cantici, D. tristi cantico, ACC. tristem canticum, V. triste canticum, ABL. tristi canticō; Pl. N. tristia cantica, G. tristium canticōrum, D. tristibus canticis, ACC. tristia cantica, V. tristia cantica, ABL. tristibus canticis.

II.

1. Puer, patrem audi!
2. Spectatōres, sedēte et tacēte!
3. Palla viridis Pomponiam delectat.
4. Cantrix canit de amōre felici.

III.

1. Пријатно је гледати комедију.
2. Тешко је ћутати толико сати.
3. Dulcia carmina Tulliam delectat.
4. Tullia de theatrō multa non scit.

IV.

1. Marcus et Quintus nunc in theatrō sunt.
2. Tulliae cantica placent.
3. Terentia Tulliam corrigit.

V.

1. сценски итд.
2. театарски итд.
3. кориговати итд.

Марко: „Шта је унутра у храму?“

Цицерон: „Храмови су као дом богова. Уметници су израђивали статуе богова и постављали их у храмове.“

Марко: „Али, одакле толико храмова?“

Цицерон: „Краљеви, који су некада у граду Риму имали власт, први су градили храмове: Јупитеров, Јунонин и Минервин овде на Капитолу, Сатурнов на форуму и многе друге...“

Марко: „Колико дуго немамо краљеве?“

Цицерон: „Неколико векова! Сад Сенат и конзули и други магистрати владају народом!“

Марко: „Да ли су конзули или краљеви са Ханибалом водили ратове?“

Цицерон: „Конзули! Али, видим: нашу историју/о нашој историји ниси довољно читао!!!“

Цицерони, отац и син, били су на Капитолском брежуљку: шетали су се, посматрали храмове, водили су разговор о боговима и религији. Марко је много *штоа* запиткивао: о древности града Рима, о краљевима, о изградњи храмова, потом о институцијама римског народа, о Сенату, о конзулима и другим магистратима. Срећни отац приповедао/говорио је о свему...

Али, ево, мало-помало долазе до разговора о Пунским ратовима: наиме, Марко непромишљено превише пита о Ханибалу, картагинском вођи. Сад и очева радост нестаје и љутња расте. Врапци, који су на све стране скакутали, сад лете/одлетоше у небо.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. fortis exercitus, G. fortis exercitus, D. forti exercitui, ACC. fortem exercitum, V. fortis exercitus, ABL. forti exercitu; Pl. N. fortes exercitus, G. fortium exercituum, D. fortibus exercitibus, ACC. fortes exercitus, V. fortes exercitus, ABL. fortibus exercitibus.
2. Sg. N. domus mea, G. domus meae, D. domui meae, ACC. domum meam, V. domus mea, ABL. domō meā; Pl. N. domus meae, G. domuum/domōrum meārum, D. domibus meis, ACC. domos meas, V. domus meae, ABL. domibus meis.

II.

1. Многи уметници су храмове украшавали статуама богова.
2. Римљани су водили рат са Ханибаловом војском.
3. Ciceronis filius paulum de historiā Romanā sciēbat.
4. Aliquot saecula senatus imperium habēbat.

III.

1.	faciēbam	aedificābam	audiēbam	respondēbam
2.	faciēbas	aedificābas	audiēbas	respondēbas
3.	faciēbat	aedificābat	audiēbat	respondēbat
1.	faciebāmus	aedificabāmus	audiebāmus	respondebāmus
2.	faciebātis	aedificabātis	audiebātis	respondebātis
3.	faciēbant	aedificābant	audiēbant	respondēbant

IV.

1. Cicerōnes in monte Capitolīno sunt.
2. Marcus multa de Hannibale rogat.
3. Pater irātus est, quia Marcus paulum de historiā Romanā sciēbat.

V.

1. историјски итд.
2. домаћински итд.
3. инсигније итд.

„Цицерон поздравља Атика.

На имању у Помпејима био сам неколико дана; тамо сам много размишљао о путу/путовању. Ускоро ћу бити у Бриндизију. Тамо ће доћи мој легат Помптин; ускоро ћемо заједно пловити у Киликију. У Бриндизију ћу видети и Помпеја. Водићу многе разговоре о држави. Сазнаћемо не само чињенице већ и гласине о Цезару. А у Сенат полажем велику наду/велике наде.

Већ горим од чежње за Градом. Сигуран сам у *следеће* – писаћеш ми све о стању у држави, обављаћеш брижљиво моје послове код куће. Ја нећу слати ни дуга, ни бројна писма; писаћу/приповедаћу кад будем имао нешто ново/неку новост. Поздравља те мали Цицерон. Очекиваћу твоје писмо/твоја писма. Здраво!”

Цицерон Тирону диктира писмо. Тирон ће писмо послати Цицероном пријатељу Атику у Грчку.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. spes dulcis, G. spei dulcis, D. spei dulci, ACC. spem dulcem, V. spes dulcis, ABL. spe dulci.
2. Sg. N. dies laetus, G. diei laeti, D. diei laetō, ACC. diem laetum, V. dies laete, ABL. die laetō; Pl. N. dies laeti, G. dierum laetō rum, D. diebus laetis, ACC. dies laetos, V. dies laeti, ABL. diebus laetis.

II.

1. Цицерон је био неколико дана на имању у Помпејима.
2. Атик ће Цицерону много писати о држави/стању у држави.
3. Cicero de historiā Graeciae dicet.
4. Carmina de Ulixē Terentiam delectābunt.

III.

1.	cognosco	vidēbam	mittam	dabo	venio	sciēbam
2.	cognoscis	vidēbas	mittes	dabis	venis	sciēbas
3.	cognoscit	vidēbat	mittet	dabit	venit	sciēbat
1.	cognoscimus	videbāmus	mittēmus	dabimus	venīmus	sciebāmus
2.	cognoscitis	videbātis	mittētis	dabitis	venītis	sciebātis
3.	cognoscunt	vidēbant	mittent	dabunt	veniunt	sciēbant

IV.

1. Cicero aliquot dies in Pompeiāno erat.
2. Atticus Cicerōnis negotia diligenter conficiet.
3. Tiro Cicerōnis epistulam scribit.

V.

1. литерарни итд.
2. курсни итд.
3. републички итд.

Први дечак (на трему): „Ко ће се од вас играти лоптом?”

Луције: „Овде сам се сакрио. Отац је у базену. Сад ћу да пијем вино!”

Други дечак (на улазу у фригидаријум, где бораве Марко, Квинт и Луцијев отац): „Ја сам се већ играо диском/колутом од дрвета.”

Марко (седи на ивици базена): „На трему сам видео Луција. Да ли си га ти видео?”

Квинт (у базену): „У свлационици је оставио одећу. После/потом нисмо били заједно. Можда је побегао од оца.”

Трећи дечак (у базену): „Јуче вода није била тако хладна.”

Четврти дечак (у базену): „Мени је топла. Прија/годи ми.”

Луцијев отац (у базену): „Мој Луције дошао је са мнош. Где ли је сад?”

Пријатељ Луцијевог оца (у базену): „Сви су дечаци били на трему. Луције је тражио лопту (за себе).”

Први роб (на излазу из фригидаријума): „Нико *није* затворио врата. Сва топлота је испарила/нестала.”

Други роб (у фригидаријуму, док масира некога): „Одагнао сам ти бол у леђима/из леђа.”

Трећи роб (у аподитеријуму/свлационици): „Господо, причувао сам вам одећу.”

Пети дечак (у калдаријуму/просторији с топлем водом): „Сав сам се ознојио.”

Шести дечак (у калдаријуму/просторији с топлем водом): „Освежи главу хладном водом.”

Становници Помпеја изградили су дивне терме. Док су боравили у Помпејима, дечаци Цицерони посетили су терме. Прво су у свлационици оставили одећу, потом су се не *нарочито* дуго знојили у калдаријуму/просторији с топлем водом – (у)брзо су ускочили у базен. „Тепидаријум/просторија с млаком водом није нам потребна”, рече Квинт, „млади смо!” „Али, где је сад Луције?”, упита Марко. „Био је с нама на трему.” *На њо ће* Квинт: „И ја сам видео Луција, али у свлационици/аподитеријуму. Није ушао у базен.”

Луцијев отац ушао је у базен. Питао је пријатеља где му је син/за свог сина. „Луције је био на трему”, одговори пријатељ, „држао је лопту. Али, где је сад?”

Луције се сакрио; зато га сад нико *не* види. Да ли ти видиш неваљалог дечака Луција?

ЗАДАЦИ

I.

1. Док се ти играш на трему, Марко је ушао у базен.
2. Јуче смо били у термама.
3. Vos pulchra templa aedificavistis.
4. Ego heri in caldariō sudāvi.

II.

ПРЕЗЕНТ	venit	intrāmus	fugio	vides
ИМПЕРФЕКАТ	veniēbat	intrabāmus	fugiēbam	vidēbas
ФУТУР I	veniet	intrabimus	fugiam	vidēbis
ПЕРФЕКАТ	venit	intravimus	fugi	vidisti

III.

1. Lucii pater in piscinā est.
2. Lucius patrem fugit.
3. Servus in apodyterio vestimenta servat.

IV.

1. аквабик (аеробик у води) итд.
2. фригидан итд.
3. термички итд.

Учитељ: „О, кад ће доћи онај дан када ћете научити ове песме?“

Прва девојчица (размишља и пише): „Неправедан је. Све знамо.“

Први дечак (обраћа се псу): „Доћи! Даћу ти овај слаткиш!“

Друга девојчица: „Тог пса сам и јуче видела.“

Други дечак: „Пуна ми је глава тих песама.“

Трећи дечак: „Ја ништа *не* чујем.“

Први роб, који спава... Овај роб ће оног дечака (који је у школи и ништа *не* чује) одвести кући.

Други роб, који чека **ову** ученицу (размишља): „Како су безобразни ови ученици. Јадни родитељи! Јао нама робовима, јао учитељу!“

Трећа девојчица (коју чека други роб): „Сутра ћу изрецитовати/прочитати наглас песму коју сам сама написала.“

Четврти дечак: „Учитељ је био задовољан. Изрецовоао сам/прочи-тао сам му наглас велики број стихова које сам целе ноћи учио.“

Квинт: „Учитељ је био љут. Рекао сам му нешто о некорисности песама, нарочито грчких. Ти никад ниси био у школи?“

Марко: „Никад. Ја имам учитеља Дионисија, који ме подучава код куће. Завидим теби који имаш толико пријатеља с којима се играш.“

Римљани шаљу у школу децу у узрасту од седам година. Ученици ујутро, пре свитања, устају и с робом одлазе у школу. Школе су често под тремовима. Ученици седе на столицама и пишу писаљком по воштаним таблицама. Учитељ их учи граматiku, то јест да читају слова/књижевност и да правилно пишу.

Ученици уче и грчки језик, читају многе грчке песнике и учитељу рецитију/читају наглас њихове стихове.

Нису сви ученици задовољни школом: једне граматика забавља, другима је досадна; овима се песме веома допадају, онима су најтеже/врло тешке и некорисне.

ЗАДАЦИ

I.

1. Sg. N. hic puer, G. huius pueri, D. huic puero, ACC. hunc puerum, V. hic puer, ABL. hōc puerō; Pl. N. hi pueri, G. horum puerōrum, D. his pueris, ACC. hos pueros, V. hi pueri, ABL. his pueris.
2. Sg. N. illa puella, G. illius puellae, D. illi puellae, ACC. illam puellam, V. illa puella, ABL. illā puellā; Pl. N. illae puellae, G. illārum puellārum, D. illis puellis, ACC. illas puellas, V. illae puellae, ABL. illis puellis.
3. Sg. N. iste canis, G. istius canis, D. isti cani, ACC. istum canem, V. iste canis, ABL. istō cane; Pl. N. isti canes, G. istōrum canium, D. istis canibus, ACC. istos canes, V. isti canes, ABL. istis canibus.

II.

1. Овај дечак, који Марку прича/говори о школи, песме је назвао/прогласио некорисним.
2. Та девојчица, коју онај роб чека, сутра ће рецитовати/читати наглас своје песме.
3. Illa puella, quae prope magistrum sedēbat, omnia audīvit.
4. Marcus numquam in ludō fuit, at Lucius cottidie in ludum venit.

III.

1. Caput illius pueri, qui in tabulis cerātis scribit, plenum carminum est.
2. Discipulus cani crustulum dat.
3. Hic paedagōgus dormit, at ille paedagōgus discipulam exspectat.

IV.

1. педагошки итд.
2. рецитација итд.
3. скрипторијум итд.

Прва госпођа: „Ову вуну сам купила за/платила десет денарија; није опрана...”

Друга госпођа: „Моја је била двадесет денарија. Од ње ћу направити/сашити најбољу/феноменалну палу.”

Трећа госпођа: „Колико коштају маслине?”

Први продавац: „Ове маслине дајем/продајем за два денарија.”

Хермиона: „Колико су/коштају ове *џлавице* црног лука?”

Други продавац: „Теби ове *џлавице* дајем/продајем за један денариј.”

Кувар Деметрије: „Пођи/дођи са мнош, Хермиона, спремићу ти вечеру: купио сам пет риба и четири пилета. Газде нису код куће већ шест дана.”

Први кувар: „Дај ми твоја три денарија! Већ имам пет: морам да купим ликвамен (прелив).”

Други кувар: „Јуче сам ликвамен (прелив) купио за седам денарија; зар данас кошта осам? Да ли ће сутра бити девет?!!!”

Кувар Деметрије (размишља): „Прво јело: испржићу рибе, уситнићу/сврвићу бибер, ким, оригано, додаћу/усућу сирће, мед, уље, ликвамен (прелив); прелићу *џиме* рибе, посућу *их* бибером. Друго јело: у пилећи трбух ставићу згњечене маслине; потом ћу испржити пилиће, потом ћу извадити маслине. С блитвом ћу то сервирати/поставити на столу. Треће јело: слатке јабуке с медом, колачи, ораси... много вина, четврто јело... пето јело... шесто јело... седмо...”

Теренција је служавку Хермиону послала на пијацу. Кувар Деметрије је видео Хермиону и позвао *ју* је на вечеру.

ЗАДАЦИ

I.

1. Теренција и Хермиона су на пијаци и купиће сто маслина.
2. Деметрије је купио четири пилета и Хермиони спремио вечеру.
3. *Viginti pisces vendere debeo.*
4. *Quanti illa palla viridis constat?*

II.

1. Puer cum duābus felibus ludit.
2. Lictōres unum furem in carcerem duxērunt.
3. Olim quinque milia hominum habitābant Romae.

III.

Demetrius iam undecim annos coquus est. Hora tertia Demetrius ad macellum festīnat. Hermiona novem annos ancilla est. Hora secunda in foro festīnat et hora quarta in macello erit. Ibi duodecim bulbos emet. Demetrius septem denariis pisces et pullos emet. Hora decima Hermiona ad cenam veniet.

IV.

1. Hermiona et Demetrius nunc in macellō sunt.
2. Demetrius de cenā cum Hermionā cogitat.
3. Hermiona bulbos vendere cupit.

V.

1. дуалан итд.
2. октавски итд.
3. секунда итд.

ПРВИ ДЕО

Квинт: „Онај дан, кад су нас напали Нерви, био ми је далеко најтежи. Никад *нисам* био у већој опасности.”

Први пријатељ: „Зар није онај Амбиорикс подбунуио Нерве на устанак?”

Други пријатељ: „Али не знамо, причај!”

Квинт Тулије Цицерон седи у таверни/кафани и двојици пријатеља прича о Галском рату. Наиме, он је био Цезаров легат у Галији. Тамо је упознавао многа племена, пролазио је кроз/видео је *разне* пределе, борио се у многим биткама. Цезар га је повео са собом и у Британију. После повратка из Британије Цезар је војску сместио у зимски војни логор. Он сам је такође остао у Галији. Квинту је доделио/дао легију која је зимовала у области Нерва. А Нерви су били галско племе које је живело између реке Рајне и Мозе/Мааса. Цезар их је претходне године покорио, али...

ДРУГИ ДЕО

Први римски војник: „На највишем сам месту.”

Други римски војник: „Од свих послова, овај је најдосаднији.”

Трећи римски војник: „Храст је тежи од букве.”

Четврти римски војник: „Нервиии!!!”

Пети римски војник: „Нису бржи од нас (надам се)!”

Центурион: „Риме, увек ћеш ми бити најдражи!”

Тога дана неколико војника отишло је у шуму; скупљали су дрвну грађу/дрва за утврђивање логора. Изненада су опазили Нерве на коњима/коњанике Нерва. Једни су се дали у бег, други су се латили оружја. Центурион је погинуо/пао: Гал га је погодио стрелом.

ТРЕЋИ ДЕО

Први Гал: „Браним отаџбину.”

Други Гал: „Чија је отаџбина Галија?”

Римски војник: „И ја браним отаџбину!”

Римски официер (размишља): „Ово писмо је краће од оног које је написао јуче.”

Квинт: „Нерви су нас напали. Утврдио сам логор двоструким бедемом и многим кулама. Војници врло храбро/највећом храброшћу одбијају непријатеље! Ипак, шаљи помоћ.”

Следећег дана непријатељи су нападали много бројнијим четата. Ја, који сам био врло слабог здравља, ни у ноћне сате нисам себи остављао времена за починак/одмор. Написао сам Цезару писмо, затражио сам помоћ.

ЧЕТВРТИ ДЕО

Први римски војник: „Срећа прати храбре.”

Други римски војник: „Где је сад лекар? Овде је најпотребнији.”

Трећи римски војник: „Лекару, брини за самог себе! Моја рана је мања од твоје.”

Четврти римски војник: „Ах, опремо моја најсиромашнија!!!”

Римски официер (размишља): „Ово писмо је најкраће од свих.”

Квинт: „Логор гори! Шаљи помоћ!”

Седмог дана опсаде Нерви су запалили логор: наиме, ужарена копља убацивали су у логор. Много војне опреме/опреме војника је већ горело, ни сваки десети војник није био без *неке* ране, али нико није побегао/отишао преко насипа; сви су се храбро борили. Ја сам Цезару непрестано слао писма и очекивао сам његову помоћ...

ПЕТИ ДЕО

Цезар: „Војници, ваша слава биће бесмртна. Борите се подједнако храбро/истом храброшћу у новим биткама!”

Квинт (размишља): „Одмах ћу брату послати врло дуго писмо.”

Први римски официер (размишља): „Цезар увек истим речима хвали војнике.”

Други римски официер (размишља): „Сва слава припашће Цезару/биће Цезарова.”

Први римски војник: „Ко ће поново изградити логор?”

Други римски војник: „Боље је радити него лежати под земљом/бити мртав.”

Трећи римски војник: „Чему служи/Шта је слава без плена?”

Четврти римски војник: „Мени је такође плен потребнији од славе.”

Најзад је Цезар повео четири стотине коњаника из најближег зимског логора, и с њима и легијама дошао је на територију Нерва. Гали, кад су помоћу својих војника у извидницин то сазнали, прекинули су/напустили су опсаду и дали су се у бег. Цезар је одржао диван говор у којем је похвалио мене и легију.

ЗАДАЦИ

I.

1. Цицерон је био бољи говорник од Цезара.
2. Моја светлост најдража ми је од свих!
3. *Ei montes altissimi omnium sunt.*
4. *Eo die difficiliorē laborem quam hodie habui.*

II.

1. *Nervii erant celeriores quam Romani.*
2. *Eo die Quintus in minimo periculo fuit.*
3. *Tandem is Caesari longissimam epistulam de omnibus scripsit.*

III.

1. *Quintus nunc in taberna est.*
2. *Is de bello Gallico narrat.*
3. *Caesar Quinto auxilium misit.*

IV.

1. оптимистичан итд.
2. песимистичан итд.

Први римски војник: „Тежак/велики је посао пловидба; и то још током шестог месеца.”

Други римски војник: „За два сата бићемо на Крфу.”

Први морнар: „Шта видиш?”

Други морнар: „Видим Крф.”

Квинт Старији: „Ко ће нам на Крфу указати гостопримство?”

Цицерон (размишља): „Сви смо на истој лађи: управљати државом исто је што и пловити. *Они* који држе кормило/кормила лађе врло су слични сенаторима, магистратима...”

Учитељ Дионисије: „Ево, дечаца, делфини израњају/искачу из мора! Најпаметније животиње!”

Квинт: „Можеш ли да се попнеш на јарбол?”

Марко: „Не могу. Ко може, осим морнара? Не можемо сви све.”

Веслаче не видиш, њих само чујеш.

Први веслач: „Толико сати без ветра...”

Други веслач: „Не осећам своје руке, а ти своје?”

Трећи веслач: „Ни руке, ни ноге.”

Четврти веслач: „О, Јадране, море мрско!”

Пети веслач: „Увек опасно!”

Шести веслач: „А плате врло мале, врло јадне!”

Стари народи много су пловили. Римљани нису имали само колоније већ и многе провинције. У Цицероново доба Шпанија, Галија, Грчка, Азија већ су биле римске провинције. Године 51. пре нове ере, за време конзуловања Сервија Сулпиција Руфа и Марка Клаудија Марцела, Марко Тулије Цицерон био је проконзул провинције Азије. Али, Римљани још увек нису покорили Илирик. Стога, Цицерони су с дечацима пловили ка Киликији: укрцали су се на лађу у Бриндизију и после девет или десет сати стигли су до острва Крфа. У ово доба године пловидба није била опасна, већ непријатна/мрска, посебно за веслаче/веслачима.

ЗАДАЦИ

I.

1. Могу да путујем у Атину.
2. Да ли можеш да седиш два сата?
3. Magistri de exercitu Romanō narrāre possunt.
4. De historiā bellōrum Gallicōrum legere potestis.

II.

1. Nos, qui de Ciceronibus legimus, discipuli optimi sumus.
2. Quis potest Gallos vincere?
3. Eandem navem, quam heri gubernābas, nunc spectas.
4. Omnes discipuli eosdem libros legunt.

III.

1. Cicero orātor in nave de re publicā cogitābat.
2. Nauta, qui in malō scandit, primus Corcȳram vidit.
3. Cicerōnes in Corcȳra hospitium habēbunt.

IV.

1. стипендирати итд.
2. сензор итд.

Дечаци Цицерони су се на острву Крфу много шетали с учитељем Дионисијем. Најзад су сели на *једно* пријатно место и заподенули овај разговор:

Дионисије: „Видите, дечаци, оно острво; његов врх се види/јавља у магли/облацима. То је Лефкада. После ње је Итака, коју не можемо да видимо: наине, ово острво је више од онога... него, чија је отаџбина Итака?”

Квинт (несигурно): „Одисејева, мислим.”

Марко: „Било је врло тешко читати Хомера; најзад, од свих хероја, највише ми се свиђао Одисеј...”

Квинт: „... јер је био најпааметнији и није се дуго задржавао на истом месту. Али, у Тројанском рату смислио је Тројанцима најгоре лукавство: оног дрвеног коња, у којем су Грци ушли у Троју и убили многе Тројанце.”

Дионисије: „У десетој години опсаде Грци су поразили/победили Тројанце. Потом је Одисеј још десет година лутао по морима и различитим местима; наине, Нептун га је био казнио. Кад је дошао код Феачана, много *ѿоѿа* је испричао о свом путовању/путу.”

Квинт: „Најбоља прича је она о Киклопу Полифему, који је имао једно око, живео је у пећини и јео је људско месо. Наине, Одисеј га је поразио/надмудрио *ѿомоћу* велике преваре: дао је Киклопу много вина, које овај никада раније није био окусио/пробао. Потом је пијаном Полифему спалио око. Следећег дана другове је сакрио испод оваца, а себе испод овна. Ујутро је отворио пећину овцама – тако су Одисеј и другови побегли...”

Дионисије: „Али, после ових догађаја/овога Одисеј је дуго лутао; наплетку, дошао је на острво Огигију, где је живела нимфа Калипсо...”

Квинт: „Ово ми се свиђа: Одисеј је имао најлепшу, и то бесмртну жену...”

Марко: „Али, оставио ју је јер је Меркур (гр. Хермес) нимфи јавио вољу богова: Одисеја мора да врати/пошаље у отаџбину. Тада је, наравно, тужна и жалосна Калипсо послала Одисеја на море...”

Дионисије: „А жена Пенелопа и син Телемах чекали су Одисеја двадесет година. Пенелопини просци дуго су опседали кућу, јер су желели и њу и Одисејеву имовину/имање.”

Квинт: „Моја мајка често каже: „Ја сам као Пенелопа, јер мој муж никад није код куће”.”

ЗАДАЦИ

I.

1. Одисеј је најмудрији/најпаветнији од свих и смислио је Тројанцима превару.
2. Он није желео рат, већ да с Пенелопом остане код куће.
3. *Is diu navigaverat priusquam in Ithacam insulam venit.*
4. *Ulixes in Ogygiā insulā fuerat priusquam ad Phaeāces venit.*

II.

ПРЕЗЕНТ	punimus	dicit	obsides	exspecto
ИМПЕРФЕКАТ	puniebāmus	dicēbat	obsidēbas	exspectābam
ПЕРФЕКАТ	punivimus	dixit	obsedisti	exspectāvi
ПЛУСКВАМПЕРФЕКАТ	puniverāmus	dixerat	obsederat	exspectaveram

III.

1. *Ulixes mihi placuit, quia sapientissimus omnium fuit.*
2. *Homērus auctor Odysseae est.*
3. *Telemachus Ulixis filius est.*

IV.

1. аналитичар итд.
2. социјализам итд.

Дионисије: „Да ли видите Ерехтеон, храм посвећен многим боговима; и маслину коју је богиња Атина подарила свом народу?”

Марко: „Кад будемо видели све ове храмове, посетићемо Пинакотеку коју сам видео код оних дивних Пропилеја.”

Квинт: „Без сумње, ове статуе су најлепши део овог храма.”

Цицерон: „Дечаке веома забаљају ова уметничка дела. Кад сам био млад, и ја сам све *īo* посматрао с великим дивљењем. Али сад су ме притисле толике дужности! Већ сам *īакорећи* у Азији. Кад будем дошао у Киликију, прво ћу да се распитам о кретањима Парћана, потом о стању у провинцији, благајни...”

Цицерони су с дечацима дошли у Атину. С учитељем Дионисијем сада су на тврђави чије је грчко име Акропољ. Дионисије приповеда/прича о древности (града) Атине, радосни/срећни дечаци посматрају храмове, а забринути Цицерон стално размишља о својим дужностима.

Дечаци неће сићи с Акропоља пре него што буду видели Пинакотеку, која је код Пропилеја. Када се буду вратили с тврђаве, посетиће Академију; наиме, отац Цицерон, док је био млад, слушао је грчке филозофе у Академији, коју је три стотине године раније основао Платон.

ЗАДАЦИ

I.

1. Кад будеш боравио код куће, читаћеш Хомерово дело.
2. Кад будеш сутра дошао у школу, учићеш латински језик.
3. Cum amicum visero, cum eius fele ludam.
4. Cum in Italiam adveneris, pulchra vestimenta/pulchrum vestimentum emes.

II.

1. Numquam in Graecia fui.
2. Dionysius de vetustate Athenarum narrat.
3. Cum in Acropoli fuerint, Cicerones pinacothecam visent.

III.

ПЕРФЕКТАТ	advēni	narrāvit	visi	vidistis
ПЛУСКВАМПЕРФЕКТАТ	adveneram	narraverat	viseram	viderātis
ФУТУР II	advenero	narraverit	visero	videritis

IV.

1. артефакт итд.
2. донатор итд.

Храм бива обасјан зрацима сунца.

Стабла бивају савијена снагом ветра.

Три стабла (размишљају): „Ветром бивамо савијени.”

Стабло бива савијено снагом ветра.

Једно стабло (размишља): „Ветром бивам савијен.”

Море бива узбуркано ветром.

Орао: „Голубице, бивате уочене од (стране) орла.”

Прва голубица: „Ми јаднице/најјадније од (стране) орлова бивамо хватане.”

Друга голубица: „А/и од (стране) мачака, јао, бивамо вољене.”

Мачка: „О, птицо, биваш виђена од (стране) мене!”

Грчки говорник (говори на грчком језику): „О, грађани, немојте једно говорити, а друго мислити... бла... бла...”

Први дечак (говори на грчком језику): „Где су ми руже, где су ми љиљани...”

Други дечак (размишља): „Грчки језик учи се мало-помало.”

Трећи дечак (размишља): „Говор на грчком лакше се чита него што се слуша.”

Руже (размишљају): „Ми руже бивамо слављене од (стране) песника.”

Марко: „Грчки говорници често бивају хваљени од (стране) оца; али његове реченице често се увијају, спајају, никад се *не* завршавају; једва се схватају...”

Квинт: „Увек се нађе учитељ од стране кога ученик бива кажњаван; ако не прутом, онда речју или врло дугим говорима.”

Многи млади Римљани посећивали су острво Родос. Тамо су слушали најславније грчке говорнике. Док обавља проконзулат у Киликији, Цицерон је дечаке, Марка и Квинта, довео на Родос. Наиме, тридесет година раније млади Цицерон је и сам на Родосу био слушао Молона, најпознатијег учитеља говорништва, стога је добро изучио вештину беседништва.

Сада многи говорници бивају слушани од (стране) дечака, али много *σοῖα* се не разуме. Наиме, једно је грчки језик читати, а друго слушати, нарочито дуге реченице говорника, тешке и пуне украса.

На слици се такође виде животиње, цвеће и дрвеће од (стране) којих бивају изречене смешне латинске реченице. Прочитај их, биће ти *корисне* за вежбу.

ЗАДАЦИ

I.

1. Најславнији Грци/грчки писци се не разумеју од (стране) вас.
2. Лепа голубица бива хватана од (стране) орла.
3. Graeci poëtae in ludō leguntur.
4. Boni oratōres Rhodi audiuntur.

II.

1. Cicero pueros Rhodum adduxit, quia ibi pueri Graecos oratōres audire possunt.
2. Minime. Difficile est oratiōnem Graecam intellegere.
3. Pueri Rhodi Graecos oratōres audiēbant.

III.

1. визит карта итд.
2. интеллигентан итд.

Први роб (размишља): „Ова пала се куповала/тражила пет дана по целом Граду. О, тужна судбино *нас* робова!”

Други роб (размишља): „Јадни Цицерон, ништа *не* зна о венчању.”

Баба (размишља): „У стара времена жене су бивале притиснуте тежким радом; обрађивале су се (многе) оранице, вуна се прела, доносила се вода. Мужеви никад *нису* били код куће – ратовали су, стицали су иметак... Зато сад имамо много служавки, богати смо...”

Помпонија: „Никад *нисам* ни видела, ни имала тако сјајну палу.”

Теренција: „Радње су се већ затварале кад сам најзад угледала ову палу; нежну, провидну. Тулија, бићеш најлепша млада. Хајде, Помпонија, покажи!”

Служавка Хермиона (размишља): „Ја ћу чекати мог кувара. Кад ме Теренција буде ослободила/Кад ми Теренција буде дала слободу, Деметрије ће се оженити мноме/ме узети за жену.”

Друга служавка: „Некада су мужеви били поштовани, вољени од (стране) жена (а и жене од стране мужева). Сад свађе, бројни/непрекидни разводи, нови бракови, толико посла/послова...”

Тулија: „*Већ* дуго моје време, моја душа/памет закупљена је Публијем. Да ли ће бити тако сладак, тако веран кад се буде оженио мноме/ме буде узео за жену, или неће?”

Римске девојке удавале су се младе, у доби од четрнаест или петнаест година. Свадбе су се организовале/прослављале код куће. Неколико дана пре свадбе цела кућа се чистила од (стране) робова, врата су украшавана ловором и цвећем, купована је свадбена одећа, спремана је свадбена вечера/ручак. На дан свадбе нова млада облачила је свадбену одећу, белу тунику, жуту палу и наранџастоцрвени вео. Младожења би дошао/је долазио са сватовима/пријатељима; потом су младенци спајали руке и приносили жртву богињи Јунони. После вечере/ручка, увече нова млада се од (стране) мужа и сватова/пријатеља с бакљама одводила у нови дом.

Ускоро ће се Тулија удати за Публија Корнелија Долабелу. Она много размишља о свом будућем мужу и свом трећем браку. Отац, који је у Киликији и ништа не зна о венчању, често јој је у мислима...

ЗАДАЦИ

I.

1. Свадбена одећа куповала се од (стране) оца.
2. Бела туника и жута пала облачиле су се од (стране) младе.
(*Nupta tunicam candidam et pallam luteam induebat.*)
3. *Cum virgines Romānae nubēbant, tota domus tergebātur/parabātur.*
4. *Nuptae pulcherrima vestimenta habēbant.*

II.

1. *In urbe Romā antiquā nuptiae domi celebrabantur.*
2. *Tum tota ianua a servis ornābatur.*

III.

1. *Cum Terentia Hermionae libertatem dederit, Demetrius eam uxōrem ducet.*
2. *Tullia est nupta in pictūra.*
3. *Terentia ad Tulliam dicit: 'Formosissima nupta eris, Tullia.'*

IV.

1. футур итд.
2. фестивалски итд.
3. орнаменталан итд.

Римски официр (размишља): „О, блаженог *ли* живота овде у Ефесу! Толике кафане, тако лепе жене! Али шта ако будем послат ка Таурусу? Ако гранични делови провинције поново буду били нападнути од (стране) Парћана, биће опустошени, биће разорени...”

Квинт, Цицеронов брат: „До кад ћемо најзад бити задржавани и успоравани од (стране) тих Рођана, који ће *нам* дати лађе/од (стране) којих ће лађе бити дате?!!! Када ће те лађе бити спремне?!!! Хајде, проконзуле, кажи нешто!!!”

Цицерон: „Због ових мојих заслуга за државу, кад будем дошао у Рим, Сенат ће ми доделити тријумф; стога, бићу овенчан највећом похвалом, моје име биће слављено...”

Цицерон је више од једне године остао у провинцији. Али сад се ближи повратак. Цицерон је срећан: ускоро ће видети Теренцију, Тулију и новог зета.

Док јаше с братом ка Ефесу, размишља о свом проконзулату: „Можда ће ми Сенат доделити тријумф...”

Наиме, пошто је прошле године Цицерон стигао/дошао у Киликију, *схваћено је да је* провинција у великим проблемима/тешкоћама. Многи градови *били су* притиснути врло великим порезима, војска ослабљена/разбијена побунама, пет кохорти без легата, без војног трибуна, без центуриона. Цицерон је упорним/непрестаним радом довео све у ред. Осим тога, одбио је бројне чете Парћана и Арабљана, који су били нападали граничне делове провинције. Новом проконзулу провинција ће бити предата у уређеном стању/уређена. „Ствар достојна угледа и славе!” – размишља Цицерон док ишчекује/очекује повратак у Италију.

Рођани су обећали лађе за пут, али већ двадесет дана се чекају њихови бродови/афракти...

ЗАДАЦИ

I.

1. Биће нападнути гранични делови провинције.
2. Цицерон ће бити успорен невременом.
3. Mox provincia novo proconsuli tradētur.
4. Naves Rhodiōrum viginti dies exspectabuntur.

II.

1. Cicero in provincia plus quam annum manēbat.
2. Mox is Terentiam, Tulliam et novum generum vidēbit.
3. Dum cum fratre ad Ephesum equitat, Cicero de suis meritis cogitat.

III.

1. традиционалан итд.
2. ординирајући итд.

Први војник (на палуби): „Јуче су послате две лађе, које су већ биле натоварене у Атини.”

Други војник (на палуби, размишља): „Пошто смо здрави и *чишави*/срећно пропутовали целу Азију, сад смо сатрти пртљагом.”

Први роб (на палуби): „Ова гомила је већ сложена.”

Други роб (пење се на палубу): „Како ће све ово бити преношено из бриндизијске луке?”

Трећи роб: „Нашим тешким радом!!!”

Марко: „Где су ове статуе купљене?”

Цицерон: „На Родосу. Зар нису лепе, израђене изврсном умешношћу/врло умешно? Кад буду постављене у атријуму, цела кућа ће засијати.”

Трећи војник: „Прошле године, кад је Цицерон отишао из Бринди-зија, није толико много терета било натоварено на лађе.”

У месецу новембру Цицерони су се вратили у Италију. Путовање/повратак из Азије дуго је трајао. Прво су у Ефесу двадесет дана били чекали на лађе Рођана; потом су били успорени ветровима. Најзад, на октобарске Календе/1. октобра укрцали су се на лађе и запловили су *ношени* ветровима. Споро и неудобно су путовали/пловили пре него што су пристали у Пиреју, атинској луци. Потом су се више од петнаест дана задржали у Атини. После су се неколико дана задржали у Патри, неколико у Ализији, такође на Лефкади и код Акција. Потом су стигли на Крф, где су боравили седам дана задржани невременом.

Отац и син Марко налазе се у Касиопи(ју), крфској луци; надгледају војнике и робове, који на теретну лађу товаре пртљаг/опрему. Наиме, Цицерон је на Родосу купио неколико лепих и скувих статуа; кад оне и остали терет с највећом пажњом/бригом буду натоварени на лађе, Цицерони ће после вечере напустити Крф. Наредног дана биће у Бриндизију.

ЗАДАЦИ

I.

1. Цицерони су седам дана остали на острву Крфу.
2. Кад буду купили статуе, вратиће се у отаџбину.
3. Cum impedimenta portāta sunt, Graeciam reliquimus.
4. Cicerōnes diu navigaverant et tandem in Italiam venērunt.

II.

1. Cupimus iter Romam facere.
2. Mense Novembri Cicerōnes in Italiam venērunt.
3. Cicero Rhodi pulchra signa emit.

III.

	ПАСИВНИ ПЕРФЕКАТ	ПАСИВНИ ПЛУСКВАМПЕРФЕКАТ	ПАСИВНИ ФУТУР II
relinquimus	relicti, relictæ sumus	relicti, relictæ erāmus	relicti, relictæ erimus
dabunt	dati, datae, data sunt	dati, datae, data erant	dati, datae, data erunt
audīvi	audītus, audīta sum	audītus, audīta eram	audītus, audīta ero
scribebātis	scripti, scriptæ estis	scripti, scriptæ erātis	scripti, scriptæ eritis
legis	lectus, lecta es	lectus, lecta eras	lectus, lecta eris
puniet	punītus, punīta, punītum est	punītus, punīta, punītum erat	punītus, punīta, punītum erit

IV.

1. календарски итд.
2. новембарски итд.

Први сенатор: „Шта ради Помпеј?“

Други сенатор: „Где је сад Цезар?“

Трећи сенатор: „Ништа не знамо/ништа нам није познато.“

Тулија: „Сад ћеш бити слadak оцу као што си до сад био мајци!“

Долабела, Тулијин муж: „Увек сам био и бићу слadak свима!“

Прва госпођа: „Шта ће Цицерон рећи кад буде видео новог зета? Другог или трећег... бла...бла...“

Друга госпођа: „Не знам. Прислушкиваћемо! Али Долабела је леп и познат, можда млађи од Тулије...“

Теренција: „Касно сам примила твоја писма, мој Цицероне! Зато ни сам стигла у луку... О, Марко, како си порастао/одрастао!!!“

Цицерон: „Тулијице, светлости моја! Теренција, највернија жено!“

Квинт, Цицеронов брат: „Неће се отићи из Бриндизија пре него што све оне лађе буду истоварене. Када ћу ја видети своју жену?“

Уз врло благи југо/јужни ветар и ведро небо Цицерони су целе ноћи пловили. Следећег дана, око четири сата пристали су у Бриндизиј. А Теренција, која је у истом тренутку дошла до бриндизијске капије када су отац и син *свишли* у луку, била је преко пута њих на форуму. Више од годину дана није видела сина и мужа. Због радости не може много *иоиа* да каже...

Најдраже ученице и најдражи ученици, можда се питате *следеће*: одакле/ како је све ово, што је написано у овој књизи, нама познато. Одмах ћемо вам одговорити: из писама, која је Цицерон писао и слао Теренцији, Атику, Тирону и многим другим пријатељима, сазнали смо готово све. Наиме, од многобројних примерака ових писама *која* су била написана, велики број сачувао је Тирон. Та писма прво су много векова била преписивана, потом штампана, а у наше време сачувана су с осталим Цицероновим књигама. Дакле, мало *иоиа* у овој књизи измислиле су ауторке.

ЗАДАЦИ

I.

1. a) *Hic liber placuit nobis.* b) *Hic liber non placuit nobis.*
2. a) *Hic liber placuit nobis, quia multa de Romānis didicimus.*
- b) *Hic liber non placuit nobis, quia multae sententiae sunt longae et molestae.*
3. a) *Possumus illos Romānos fingere.* b) *Non possumus illos Romānos fingere.*

ЛЕКЦИЈА I

КАКО СУ РИМЉАНИ СТАНОВАЛИ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- M. Bird, *SPQR: Istorija starog Rima*, prev. N. Dropulić, Beograd: Laguna, 2020.

ЛЕКЦИЈА II

ОДЕВАЊЕ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.

ЛЕКЦИЈА III

РИМСКИ ФОРУМ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- M. Bird, *SPQR: Istorija starog Rima*, prev. N. Dropulić, Beograd: Laguna, 2020.

ЛЕКЦИЈА IV

РИМСКЕ ДРЖАВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ; РИМСКА ИМЕНА

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- M. Tulije Ciceron, *Pisma Atiku II*, prev. J. Savić, G. Vidović, D. Dimitrijević, Beograd: Fedon, 2013.
- J. В. Иденг, *Историја Рима I: Усион и њаг Републике*, прев. Ј. Лома, Лозница: Карпос, 2020.

ЛЕКЦИЈА V

ЖИВОТ НА СЕЛУ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.

ЛЕКЦИЈА VI

ПОЗОРИШТЕ И ИГРЕ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- М. Будимир, М. Флашар, *Прејлед римске књижевности*, Београд: Научна књига, 1978.
- В. Бухвалд, А. Холвег, О. Принц, *Речник грчких и латинских писаца антике и средњега века: Тускулум лексикон*, Београд: Вук Караџић, 1984.

ЛЕКЦИЈА VII

РИМСКА РЕЛИГИЈА И КУЛТОВИ

- Д. Срејовић, А. Цермановић-Кузмановић, *Речник грчке и римске митологије*, 4. издање, Београд: Српска књижевна задруга, 1992.
- Ј. В. Иденг, *Историја Рима I: Усџон и џаг Рејублике*, прев. Ј. Лома, Лозница: Карпос, 2020.

ЛЕКЦИЈА VIII

ПИСАЊЕ И ИЗДАВАШТВО

- V. Novak, *Latinska paleografija*, Beograd: Naučna knjiga, 1952.
- М. Тулије Цицерон, *Pisma Atiku II*, прев. Ј. Savić, G. Vidović, D. Dimitrijević, Beograd: Fedon, 2013.

ЛЕКЦИЈА IX

ТЕРМЕ И КУПАТИЛА

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- F. Metizak, *24 sata u starom Rimu: Jedan dan iz života tamošnjih stanovnika*, прев. Ѓ. Filipović, Beograd: Laguna, 2018.

ЛЕКЦИЈА X

ШКОЛЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- F. Metizak, *24 sata u starom Rimu: Jedan dan iz života tamošnjih stanovnika*, прев. Ѓ. Filipović, Beograd: Laguna, 2018.

ЛЕКЦИЈА XI

КУЛТУРА ИСХРАНЕ И КУЛИНАРСТВО

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- F. Metizak, *24 sata u starom Rimu: Jedan dan iz života tamošnjih stanovnika*, prev. Ž. Filipović, Beograd: Laguna, 2018.

ЛЕКЦИЈА XII

РИМСКА ВОЈСКА

- J. В. Иденг, *Историја Рима I: Усџон и љаг Републике*, прев. Ј. Лома, Лозница: Карпос, 2020.
- F. Metizak, *24 sata u starom Rimu: Jedan dan iz života tamošnjih stanovnika*, prev. Ž. Filipović, Beograd: Laguna, 2018.

ЛЕКЦИЈА XIII

КАКО СУ РИМЉАНИ ПУТОВАЛИ

- Grupa autora, *Antički Rim: Panorama jedne civilizacije*, prev. E. Bruneti, M. Bruneti, M. Savić, Beograd, Ljubljana: Vuk Karadžić, Prosveta, Mladinska knjiga, 1967.
- F. Metizak, *24 sata u starom Rimu: Jedan dan iz života tamošnjih stanovnika*, prev. Ž. Filipović, Beograd: Laguna, 2018.

ЛЕКЦИЈА XIV

ИЛИЈАДА И ОДИСЕЈА

- М. Н. Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Београд: Научна књига, 1951.
- Хомер, *Илијада*, прев. М. Н. Ђурић, Београд: Просвета, 1975.
- Хомер, *Одисеја*, прев. М. Н. Ђурић, Београд: Просвета, 1990.

ЛЕКЦИЈА XV

АТИНА

- М. Н. Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Београд: Научна књига, 1951.
- М. N. Ђурић, *Istorija helenske etike*, drugo izdanje, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1990.

ЛЕКЦИЈА XVI

ХЕЛЕНИСТИЧКА КУЛТУРА И РОДОС

- Ф. Папазоглу, *Историја хеленизма*, Београд: Српска књижевна задруга, 2010.

ЛЕКЦИЈА XVII

БРАК И ПОРОДИЦА

- P. Ven, *Porodica i ljubav u Rimskom carstvu*, prev. S. Šešlija, Loznica: Karpos, 2012.
- Grupa autora, D. Aničić (prir.), *Supruga, ljubavnica, robinja: žene u antičkoj Grčkoj, Rimu i ranom hrišćanstvu*, prev. A. Miletić, J. Todorović et al., Loznica: Karpos, 2020.
- M. Bird, *SPQR: Istorija starog Rima*, prev. N. Dropulić, Beograd: Laguna, 2020.

ЛЕКЦИЈА XVIII

СЕДАМ СВЕТСКИХ ЧУДА

- Grupa autora, *Ilustrovana istorija sveta: Stari svet*, Beograd: Narodna knjiga, Vuk Karadžić, Rad, Partizanska knjiga, 1984.

ЛЕКЦИЈА XIX

РИМСКЕ ПРОВИНЦИЈЕ И ГРАДОВИ НА НАШЕМ ТЛУ

- С. Ферјанчић, *Константијин (306–337)*, Београд: Службени гласник, 2013.
- N. Mrđić, *Snabdevanje vodom u antici – na prostoru Gornje Meziје i jugoistočnog dela Donje Panonije*, Beograd: Arheološki institut, 2007. (www.viminacium.org/e-biblioteka/monografije)

ЛЕКЦИЈА XX

ПОЛИТИЧКА СИТУАЦИЈА У РИМУ 50/49. ГОД. ПРЕ Н. Е.

- J. B. Иденг, *Историја Рима I: Ујон и њаг Рејублике*, прев. Ј. Лома, Лозница: Карпос, 2020.
- M. Bird, *SPQR: Istorija starog Rima*, prev. N. Dropulić, Beograd: Laguna, 2020.

- Како учити латинску лексику?

- Учење и понављање речи треба да буде забавно, као што треба да буду забавне и друге активности на часу.

- Инсистирати на речима које се понављају и које чине основни фонд речи.

- Користити познате речи (и префиксе) за учење непознатих речи.

- Читати што више текстова јер се значење речи често закључи из контекста, па се тако и лакше запамти.

- Читати текстове наглас пред ученицима и давати задатак да они читају у себи.

- Предлог за учење и анализу речи „корак по корак”

- Утврдити функцију речи у реченици.

- Набројати сва најважнија значења дате речи.

- Изабрати одговарајуће значење.

- Пронаћи синонине и антониме дате речи.

- Анализирати реч користећи Аристотелове категорије:

1. КО или ШТА,

2. КОЈЕ ВРСТЕ,

3. КОЛИКО ЈЕ ТО ВЕЛИКО/МАЛО,

4. ЧИЈЕ ЈЕ ТО, КОМЕ ПРИПАДА,

5. ШТА СЕ ДОГОДИЛО,

6. КАКВЕ СУ ПОСЛЕДИЦЕ,

7. ГДЕ,

8. КАДА,

9. ПОД КАКВИМ ОКОЛНОСТИМА,

10. ШТА ЈЕ У ТОЈ СИТУАЦИЈИ УОБИЧАЈЕНО/СПЕЦИФИЧНО.

- Вежбе за учење и утврђивање корена речи

- Користити што више речи истог корена током једног часа.

- Правити реченице са што више речи различитог корена.

- Критичким мишљењем доћи до значења непознатих речи.

- Правити картице с појединим речима и њиховим значењем.

- **Игре за учење и утврђивање речи**

- **Пантомима 1**

Један по један ученик излази пред осталу децу и показује шта воли да ради; остали погађају о којем се латинском глаголу (инфинитиву) ради.

- **Латинска абецеда**

Сваком ученику се додели по једно слово латинске абецеде и његов је задатак да смисли реч која почиње тим словом. Када дође ред на његово слово, треба да каже дату реч.

- **Писање по леђима**

Ученици су подељени у парове. Један ученик, служећи се својим прстом као писаљком, другом ученику на леђима пише неку кратку латинску реч. Када други ученик погоди о којој се речи ради, замене улоге.

- **Састављање речи**

Ученике поделити у групе од 4-5 ученика, које треба да саставе што дужу реч од слова која су извукли из кутије/шешира (именицу или придев у номинативу једнине/множине или глагол у инфинитиву). Побеђује група која састави најдужу реч.

- **Волим/не волим**

Сваки ученик треба да напише на папиру 3 ствари које воли и 3 ствари које не воли да ради и, шетајући се по учионици, треба да нађе друга која воли што већи број истих ствари.

- **Боје**

На картончићима у боји исписана је по једна реч за неку боју, али другачију од боје картончића. Задатак је да ученици изговоре назив за боју која је исписана словима, а не назив за боју картончића.

- **Пантомима 2**

Један ученик показује да нешто једе, а остали покушавају да погоде шта једе, чиме се богати речник повезан с исхраном, воћем, поврћем...

– Пантомима 3

Једно дете замисли неку радњу и покаже је пантомимом другу до себе. Овај треба да погоди о којој радњи је реч и да је логично настави (нпр. ходати, седети, читати). Тек пошто се „ланчано” повеже неколико ученика, може се разговарати о томе шта је сваки од њих стварно замислио.

– Асоцијације

Први ученик каже једну латинску реч, следећи каже другу која му је пала на памет када је чуо прву реч итд. Када се заврши круг, занимљиво је видети од које се речи почело и којом се завршио круг.

– Састављање реченице/причање приче (писмено или усмено)

Први ученик напише/изговори једну реч, а следећи треба да се надовеже тако што ће поновити прву и додати своју реч која природно може да следи иза претходне.

– Особа „Х”

Ученици имају пред собом папире и оловке. Професор даје упутство: „Замислите неку историјску личност из римске историје и напишите њено име на врху странице, па пресавијте тај део папира, и тако учините после сваког исписаног одговора ма питања која следе, а то су: шта сад ради, кога је срео, шта му је тај рекао, шта је онда урадио.” Када ученици одговоре на та питања, свако треба да прочита шта је написао о својој особи „Х”.

Драгана Димитријевић

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК I
ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ
Прво издање, 2021. година

Издавач
Завод за уџбенике
Београд, Обилићев венац 5
www.zavod.co.rs

Лектор
Јелка Јовановић

Коректор
Ковиљка Жугић

Компјутерска припрема
Зорана Марић

Формат: 16,5 × 23,5